

C5 *Příroda v offsidu*

VÝUKOVÝ A METODICKÝ MATERIÁL K PRŮŘEZOVÝM TÉMATŮM
VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH
SOUVISLOSTECH A ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Autoři:

Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová

Jazykové korektury: Ing. Jaroslava Lutovská

Odborný garant: Mgr. Klára Smolíková

Ilustrace: Honza Smolík

Grafická úprava: Dita Baboučková

Vydala Ochrana fauny ČR, P.O.BOX 44, 259 01, Votice

www.evvoluce.cz * www.ochranafauny.cz

1. vydání 2011

Tisk: Tria v.o.s.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK).

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PŘÍRODA V OFFSIDU

ČASOVÁ DOTACE: 7 vyučovacích hodin (7x45 minut)

CÍLOVÁ SKUPINA: 2. stupeň ZŠ

POČET ŽÁKŮ: 15–30 (jedna třída)

CÍL:

- Žák umí popsat vliv sportovních aktivit na životní prostředí.
- Žák umí popsat globalizační jevy ve vztahu sportu a životního prostředí.
- Žák umí popsat kroky, které světové sportovní hnutí koná ke zmírňování negativních vlivů sportu (vrcholového i masového) na životní prostředí.
- Žák spolupracuje a komunikuje v týmu.
- Žák efektivně pracuje s texty a s dalšími zdroji informací.

ANOTACE: Výchovný balíček vede ke lepšímu porozumění vlivu sportovních disciplín na úrovni vrcholové i masové (rekreační) na životní prostředí a také k chápání kroků, které světové sportovní hnutí koná ke zmírnění negativních dopadů sportu na životní prostředí. Program je tvořen 14 různými aktivitami, které na sebe logicky navazují a pomáhají rozvíjet řadu kompetencí, velký důraz je kladen na práci s textem, diskusi a týmovou spolupráci.

1. průřezové téma: Tematické okruhy:	Environmentální výchova a) Lidské aktivity a problémy životního prostředí b) Vztah člověka k prostředí
2. průřezové téma: Tematický okruh:	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a) Objevujeme Evropu a svět b) Jsme Evropané
Vzdělávací oblasti:	<ul style="list-style-type: none"> • Jazyk a jazyková komunikace • Informační a komunikační technologie • Člověk a společnost • Člověk a příroda
Přínos k rozvoji osobnosti žáka v oblasti postojů a hodnot:	<ul style="list-style-type: none"> • vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů • vede k pochopení významu a nezbytnosti udržitelného rozvoje jako pozitivní perspektivy dalšího vývoje lidské společnosti • podněcuje aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost ve vztahu k prostředí • přispívá k vnímání estetických hodnot prostředí • vede k angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí • vede k vnímavému a citlivému přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví • pomáhá překonávat stereotypy a předsudky • obohacuje pohledy žáka na sebe sama z hlediska otevřených životních perspektiv rozšířených o možnosti volby v evropské a mezinárodní dimenzi • kultivuje postoje k Evropě jako širší vlasti a ke světu jako globálnímu prostředí života
Přínos k rozvoji osobnosti žáka v oblasti vědomostí, dovedností a schopností:	<ul style="list-style-type: none"> • rozvíjí porozumění vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí • vede k uvědomování si podmínek života a možností jejich ohrožování • přispívá k poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k prostředí • umožňuje pochopení souvislostí mezi lokálními a globálními problémy a vlastní odpovědností ve vztazích k prostředí • poskytuje znalosti, dovednosti a pěstuje návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání občana vůči prostředí • ukazuje modelové příklady jednání z hledisek životního prostředí a udržitelného rozvoje žádoucích i nežádoucích • napomáhá rozvíjení spolupráce v péči o životní prostředí na místní, evropské i mezinárodní úrovni • seznamuje s principy udržitelnosti rozvoje společnosti

	<ul style="list-style-type: none"> • učí hodnotit objektivnost a závažnost informací týkajících se ekologických problémů • učí komunikovat o problémech životního prostředí, vyjadřovat, racionálně obhajovat a zdůvodňovat své názory a stanoviska • prohlubuje porozumění vlivu kulturních, ideologických a sociopolitických rozdílů na vznik a řešení globálních problémů v jejich vzájemných souvislostech • prohlubuje základní vědomosti nezbytné pro pochopení struktury a funkcí mezinárodních a nevládních organizací, jejich vlivu na řešení globálních i lokálních problémů
Klíčové kompetence:	Kompetence k učení, k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské
Obsah balíčku:	Pracovní listy: Definice sportu, Typy sportu, Sport a vztahy, Citáty, Indicie, Agenda 21, Masové a sportovní akce, Formulář žádosti o dotaci, Vliv sportu na ŽP Prezentace: Co je to za slovo?, Kolébka sportovních disciplín Přílohy: Pojmy pro rozdělení týmů, Kolébka sportovních disciplín, Olympijská charta, Světové organizace, Protokol o hlasování, Principy Agendy 21, LOH, ZOH, Sportuj a chraň ŽP
Pomůcky v balíčku:	5 měkkých míčků, 30 kolíčků na prádlo
Pomůcky mimo obsah balíčku:	Přístup k počítačům s připojením na internet, dataprojektor, interaktivní tabule, politická mapa světa, listy papíru A4 i větší, psací potřeby, lepící žvýkačky, lepidlo, koš či podobná nádoba, anglicko-české slovníky (možno využít i slovníky v PC), pastelky, fixy
Metody práce:	<ul style="list-style-type: none"> • Práce s počítačem, vyhledávání informací • Čtení s porozuměním, práce s texty • Simulační hry • Přiřazování • Práce s mapou • Luštění doplňovaček • Pohybové aktivity • Výklad • Řízené diskuse • Práce s pracovními listy • Hraní rolí • Prezentování názorů a výsledků • Vytváření myšlenkových map • Práce s interaktivní tabulí
Poznámky:	Věnujte pozornost webověmu rozšíření výukového programu na www.evvoluce.cz

1. Sport – základní pojem

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT1 Sport – základní pojem
AUTOR:	Mgr. Jan Vrliška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	motivace žáků, odvozování pojmu
ČASOVÁ DOTACE:	10 minut
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: interaktivní tabule v balíčku: prezentace PR1Co je to za slovo?
KLÍČOVÉ POJMY:	sport, globální fenomén

POPIS ČINNOSTI:

Tato úvodní aktivita má motivační charakter.

KROK č. 1

Na interaktivní tabuli žákům promítněte prezentaci PR1Co je to za slovo?. Zde je uvedeno slovo sport v různých jazycích. Význam těchto cizích slov ovšem žákům předem nesdělujte (viz. KROK č. 2).

Na výzvu učitele chodí vybraní žáci postupně k interaktivní tabuli. Každý z nich má za úkol přiřadit k jednomu slovu jazyk, ze kterého pochází. Dané slovo se vždy pokusí přečíst. Poté spustí kliknutím na obrázek reproduktoru pro porovnání poslech na interaktivní tabuli.

- ▶ **ŘEŠENÍ:** španělsky – deporte
švédsky – idrott
arabsky – رياضة
velšsky – chwaraeon
finsky – urheilu
vietnamsky – thể thao
svahilsky - mchezo

KROK č. 2

? Položte žákům otázku: Všechna ta slova mají stejný obsah, uměli byste je nahradit jedním slovem, kterému všichni rozumíte? Používá se v téměř stejné podobě ve většině států světa.

- ▶ **ODPOVĚĎ: Sport**

KROK č. 3

? Položte žákům otázku: Proč se německy, anglicky, italsky, rusky, česky, dánsky, maďarsky, polsky, portugalsky, slovensky, bulharsky, srbsky a v mnoha dalších jazycích používá původně anglické slovo SPORT?

- ▶ **ODPOVĚĎ:**

Protože se jedná o popis globálního fenoménu, kterým se sport během 20. století stal. Zatímco pohybová hra je kulturním prvkem, sport se v současném světě vyvíjí z provázanosti s jednou kulturou. Profesionální sport překračuje hranice stejně jako sportovci, diváci a sportovní přenosy a zprávy. Vznikají nové globální rituály.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE:

Slovo **sport** je anglosaského původu a odvozuje se od slova **disport** = obveselení, rozptýlení, vlastně útěk od práce, od povinnosti k zábavě. Sport nejprve existoval v podobě tělesných cvičení, která byla přípravou na boj a válku, případně v podobě různých rituálů. Příkladem může být lakros, který severoameričtí indiáni využívali místo bojů k řešení sporů mezi kmeny. Herní princip sportu zase odkazuje k pohybové a nácvikové hře, především dětí, která je zastoupena ve všech kulturách. Teprve v důsledku průmyslové revoluce, snížení tělesné námahy a nárůstu volného času, mohl začít vznikat sport v podobě, jakou známe dnes.

2. Sport – definice

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT2 Sport – definice
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	odvozování definice, týmová spolupráce, porovnávání, výběr klíčových informací
ČASOVÁ DOTACE:	25–30 minut
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: psací potřeby, prázdné papíry v balíčku: Příloha 1 Pojmy pro rozdělení týmů, kolíčky na prádlo, pracovní list PL1 Definice sportu
KLÍČOVÉ POJMY:	sport, hra

POPIS ČINNOSTI:

Cílem této aktivity je definovat pojem sport a jeho základní vlastnosti.

KROK č. 1

Každý žák obdrží list papíru a napíše na něj 3 podstatná jména nebo slovesa, která jsou podle něj důležitá pro definování pojmu SPORT.

KROK č. 2

Rozdělte žáky do týmů (jejich počet si určete podle počtu žáků tak, aby v každém týmu bylo 4-5 žáků). Pro rozdělení do týmů využijte rozstříhané kartičky s pojmy z Přílohy 1. Můžete si vybrat z nabízených variant PL A nebo PL B. Každému žákovi připevněte na záda kolíčkem jednu kartičku. Úkolem žáků je pak vytvořit týmy tak, aby k sobě patřily pojmy, které mají na zádech. Žáci při rozdělování nesmí mluvit.

Položte žákům otázky: Bylo těžké se rozdělit? Co na tom bylo nejtěžší?
Může následovat krátké vyhodnocení.

KROK č. 3

Žáci mají nyní za úkol se ve vytvořených skupinách pokusit ze slov, která napsali v KROKU 1, vytvořit definici slova SPORT. Při práci nesmějí použít jiná podstatná jména a slovesa, ostatní slovní druhy mohou používat bez omezení. Skloňování a časování také není zakázáno. Na tvorbu definice mají žáci maximálně 6 minut.

KROK č. 4

Každému týmu rozdejte pracovní list PL 1 Definice sportu.

Žáci porovnají své definice s definicí prezentovanou a okomentují shodu i rozdíly.

Sport je pohybová aktivita provozovaná podle určitých pravidel a zvyklostí, jejíž výsledky jsou navíc měřitelné nebo porovnatelné s jinými provozovateli téhož sportovního odvětví.

KROK č. 5

Žáci pracují podle instrukcí na pracovním listu PL 1. Jejich úkolem je najít v definici 3 klíčové vlastnosti sportu a rozhodnout se, zda nabízené aktivity je možno považovat za sport či nikoliv. Svá rozhodnutí by měli následně slovně zdůvodnit.

ŘEŠENÍ:

1) Najděte v definici a vypište do následující tabulky 3 důležité vlastnosti sportu.

1. vlastnost	Sport je pohybová aktivita
2. vlastnost	Sport má určená pravidla
3. vlastnost	Sport je měřitelný a porovnatelný

2) Rozhodněte, zda aktivity z nabídky splňují či nespĺňují jednotlivé vlastnosti sportu a zda je tedy možné je považovat za aktivity sportovní či nikoliv

Druh aktivity	Splněna vlastnost (A/N)			Jedná se o sport (ANO/NE)	Druh aktivity	Splněna vlastnost (A/N)			Jedná se o sport (ANO/NE)
	1.	2.	3.			1.	2.	3.	
PEXESO	N	A	A	NE	TETRIS	N	A	A	NE
TENIS	A	A	A	ANO	FOTBAL	A	A	A	ANO
RULETA	N	A	A	NE	GO	N	A	A	NE
VÁLKA	A	N	A	NE	HRA NA KYTARU	N	A	N	NE
JÓGA	A	A	N	NE	DÁMA	N	A	A	NE

KROK č. 6

Na závěr společně pracovní list projděte. K závěrečnému shrnutí můžete využít např. následující otázky:

- Které uvedené aktivity jste zařadili mezi sporty? Svůj výběr odůvodněte.
- Jaké další sporty znáte?
- Které aktivity naopak mezi sporty nepatří a z jakého důvodu?
- Uveďte další aktivity, které nejsou sporty.

Možná argumentace u sporných aktivit:

Válka není sportem ani v případě, že má pravidla. V použité definici chybí totiž zapracování herního principu a zábavy. Jóga se může chápat jako cvičení, leč meditační, není tedy sportem.

3. Sport – náš vztah ke sportu

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT3 Sport – náš vztah ke sportu
AUTOR:	Mgr. Jan Vrliška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	motivace, formulování myšlenek, společná činnost v kruhu, pohybová aktivita
ČASOVÁ DOTACE:	5–10 minut
POMŮCKY:	žádné
KLÍČOVÉ POJMY:	vztah ke sportu

POPIS ČINNOSTI:

Žáci se postaví do kruhu, doprostřed si stoupněte vy.
Řekněte nějaké tvrzení, které se týká sportu a vašeho vztahu k němu.

Například:

*Jsem aktivní sportovec.
Rád se dívám v televizi na hokej.
Nemám rád sport.
Rád jezdím na kole.*

Žáci, kteří souhlasí s řečeným tvrzením (mají ke sportu stejný vztah), vejdou dovnitř kruhu a snaží se najít nějaké místo uvolněné jiným hráčem, který také vstoupil do kruhu. Pokud se jim to nepodaří a zůstanou v kruhu, je na nich, aby sami zformulovali nějaké nové tvrzení. Tvrzení i reakce na ně by měla být podle pravdy. Hru ukončíme po 7 až 8 výrocích.

4. Kolébka sportovních disciplín

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT4 Kolébka sportovních disciplín
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	týmová práce, přiřazování lístečků, práce s mapou
ČASOVÁ DOTACE:	20 minut
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: PC, dataprojektor, velká politická mapa světa, lepící žvýkačky v balíčku: prezentace PR 2 Kolébka sportovních disciplín, Příloha 2 Kolébka sportovních disciplín
KLÍČOVÉ POJMY:	sportovní disciplína, původ sportovních disciplín

POPIS ČINNOSTI:

Fotbal, cyklistika, basketbal jsou sporty, které všichni známe, ale kde vlastně vznikly? Na to odpovídá tato aktivita.

KROK č. 1

Žáky rozdělte do stejných týmů, v jakých byli ve druhé aktivitě (Sport – definice = 4 až 5 skupin). Každý tým ať si vymyslí svůj název. Během času na vymýšlení názvů dejte každému týmu sadu rozstříhaných kartiček jedné barvy z Přílohy 2 a lepící žvýkačky.

KROK č. 2

Každý tým řekne svůj název, který si vybral. Napište názvy týmů na tabuli tak, aby se pod ně daly zapisovat čárky za získané body.

Poté mají žáci za úkol postupně v týmech chodit k mapě světa a nalepit názvy sportů na ty státy, ze kterých podle nich dané sporty pocházejí.

Během práce žáků si připravte prezentaci PR 2 Původ sportovních disciplín a spusťte úvodní stránku.

KROK č. 3 Vyhodnocení aktivity.

Z níže uvedené tabulky vždy přečtete název jedné sportovní disciplíny. Poté nechte říct všechny týmy, ze které země podle nich tato disciplína pochází. Správnou odpověď promítněte na prezentaci. Týmy, které přiřadily disciplínu ke správné zemi, získávají bod. Tento bod jim zapište na tabuli. Tým s nejvyšším počtem bodů vyhrává.

Shrnutí: Jak se sporty šíří z místa vzniku? Proč jsou některé sporty tak populární, že se rozšíří do celého světa a jiné nikoli? Hrají v tom roli potřebné klimatické a přírodní podmínky, finanční náročnost, kultura?

▶ **ŘEŠENÍ:** Sporty jsou v prezentaci řazeny za sebou stejně, jako v tabulce.

SPORTOVNÍ DISCIPLÍNA	ZEMĚ PŮVODU	OBDOBÍ VZNIKU
Golf	Skotsko	14. století
Fotbal	Čína (kudžu)	2. stol. př. n. l.
Fotbal	Starověký Řím (harpastum)	1. stol. n. l.
Fotbal	Anglie (dnešní podoba)	16. století
Box	Anglie	18. století
Lyžování	Norsko	1843
Krasobruslení	Anglie	1814

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SPORTOVNÍ DISCIPLÍNA	ZEMĚ PŮVODU	OBDOBÍ VZNIKU
Judo	Japonsko	1882
Basketbal	USA	1891
Ragby	Anglie	poč. 19. století
Skoky na lyžích	Norsko	1862
Cyklistika	Francie	2. pol. 19. století
Veslování	Anglie	18. století
Sportovní gymnastika	Německo	2. pol. 19. století
Volejbal	USA	1895
Házená	Dánsko	1898
Lední hokej	Kanada	konec 19. století
Triatlon	USA	70. léta 20. století
Nohejbal	Československo	1922
Florbal	USA, Švédsko	70. léta 20. století
Orientační běh	Norsko	konec 19. století

5. Vrcholový, výkonnostní, rekreační (masový) a divácký sport

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT5 Vrcholový, výkonnostní, rekreační (masový) a divácký sport
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	samostatná práce, porozumění textu, přiřazování lístečků
ČASOVÁ DOTACE:	10 minut
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: psací potřeby v balíčku: pracovní list PL2 Typy sportů
KLÍČOVÉ POJMY:	vrcholový, výkonnostní, rekreační a divácký sport

POPIS ČINNOSTI:

Sport je možné provozovat nejen jako vrcholový sportovec. Řada lidí se sportu věnuje rekreačně nebo výkonnostně nebo se účastní pouze jako diváci. Jakým sportům se věnují žáci a s jakou intenzitou?

KROK č. 1

Na tomto úkolu budou žáci pracovat samostatně. Každému rozdejte pracovní list PL 2 Typy sportů. Zadejte jim, aby pracovali podle instrukcí na pracovním listu. Nejprve si přečtou informace k jednotlivým typům sportů – sport rekreační, výkonnostní, vrcholový, divácký. Poté přiřazují jednotlivé typy sportovního úsilí ke čtyřem dětem, které popisují svojí sportovní aktivitu.

- ▶ **ŘEŠENÍ:**
- A) Michala – výkonnostní sport
 - B) Jirka – divácký sport
 - C) Klára – rekreační sport
 - D) Petr – vrcholový sport

KROK č. 2

S žáky pracovní list vyhodnoťte.

Následuje diskuse o tom, kterým sportům se žáci věnují na rekreační, výkonnostní a vrcholové úrovni a které sporty sledují jen jako diváci. Žáci by měli zároveň zdůvodnit, proč tomu tak je (např. kvůli talentu, pílí, možnostem a podmínkám, zdraví atd.)

Hledejte odpovědi také na následující otázky: Jsou zde podmínky pro vrcholové lyžování, jachting, rychlobruslení, koňské polo atd.? Proč se některému sportu chtějí věnovat výkonnostně a vrcholově lidé z celého světa a proč se jiný šíří do celého světa jako rekreační? Jakou roli zde hrají masová média?

Zdroj:

<http://www.olympic.cz/cz/cesky-olympijsky-vybor/1291/o-spolecenskem-vyznamu-sportu>

6. Vztah sportu k dalším oblastem života – tvorba mentální mapy

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT6 Vztah sportu k dalším oblastem života – tvorba mentální mapy
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	týmová práce, diskuse, tvorba mentální mapy
ČASOVÁ DOTACE:	20 minut
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: balící či flipchartový papír, fixy nebo pastelky v balíčku: pracovní list PL3 Sport a vztahy
KLÍČOVÉ POJMY:	sport a zdraví, životní prostředí, nacionalismus, politika, ekonomika, volný čas, škola, rodina atd.

POPIS ČINNOSTI:

Aktivita je zaměřena na hledání vztahů mezi sportem a dalšími oblastmi života. K tomu je využívána práce s mentální mapou.

KROK č. 1

Rozdělte žáky opět na 4 až 5 týmů, možné je ale také pracovat frontálně.

Každému týmu rozdejte pracovní list PL3 Sport a vztahy. Je možné ale pracovat i ve větším formátu (rozhodně v případě frontální realizace aktivity), v tom případě rozdejte žákům balící či flipchartové papíry a fixy nebo můžete pracovat na interaktivní tabuli.

Vysvětlete žákům, že budou pracovat podle vzoru z pracovního listu PL3. Úkolem je hledat vztahy sportu k dalším sférám života lidské společnosti. Každý nalezený vztah žáci zapíšou do 1. kruhu kolem zadaného pojmu, pojmy z tohoto kruhu je možno dále rozvíjet.

Žáci o nalezených jevech diskutují a snaží se posoudit, zda se jedná o vztah pozitivní, negativní, případně komplikovaný (dají se najít klady i zápory). Svá rozhodnutí zvýrazní vybranou barvou fixu či pastelky (např. pozitivní vztahy zeleně, negativní červeně, komplikovanější pruhovaně).

Úkolem učitele je, aby diskusi usměrňoval v případě, že by sklouzla od tématu, případně přinášel nové podněty. Pokud by žáci sami nepřišli na vztah SPORT A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, je třeba, aby učitel žáky tímto směrem navedl.

KROK č. 2

Prezentace závěrů a diskuse. Jednotlivé týmy postupně předstoupí před třídu se svojí mentální mapou. Uvedou oblasti, které podle nich mají vztah ke sportu. Zároveň u jednotlivých oblastí zdůvodní, proč je označili jako pozitivní, negativní nebo ambivalentní.

Možné otázky:

- Proměnil se podle vás sport od té doby, kdy se na konci 19. století vyprofiloval jako druh volnočasové aktivity?
- Převládají ve vašem přehledu spíše pozitivní nebo negativní vztahy? A proč?
- Jak se vám pracovalo? Měli jste nějaké problémy?

7. Sport a životní prostředí – citáty

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT7 Sport a životní prostředí – citáty
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	týmová práce, práce s cizojazyčným textem, empatie, prezentování
ČASOVÁ DOTACE:	45 minut
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: slovníky AJ-ČJ; přístup k počítači s internetem; čtvrtky či jiné kreslicí papíry, pastelky či fixy v balíčku: pracovní listy PL4 A až F Citáty
KLÍČOVÉ POJMY:	životní prostředí

POPIS ČINNOSTI:

I řada sportovců a dalších slavných osobností se zajímá o ochranu životního prostředí. Žáci se seznámí s výroky některých z nich, které si ovšem budou muset nejprve přeložit z anglického jazyka.

KROK č. 1

VÝKLAD UČITELE: *Sport je konkurenční typ aktivity. Coubertin sice kdysi říkal, že není důležité zvítězit, ale zúčastnit se, dnes ale hlavně ve vrcholovém sportu (často ale i ve sportu výkonnostním či rekreačním) je kladen velký důraz na vítězství. Pokud konkurence probíhá ve stylu FAIR PLAY, je asi vše v pořádku, horší je, když jsou kvůli vítězství překračovány určité meze – ať už ve vztahu k výkonnosti jednotlivce (nadměrný trénink malých dětí, anabolika a jiný druh dopingu atd.), ve vztahu k soupeřům i ve vztahu k prostředí. My se nyní zaměříme na vztah sportu a životního prostředí. Ukážeme si, že zde zdaleka není všechno v pořádku, ale že existují snahy chyby napravovat. Zamysleme se také nad tím, jaké možnosti má každý z nás a na co si má dát pozor. Problémů si všimá i řada úspěšných sportovců a dalších slavných lidí, svědčí o tom např. i citáty, se kterými nyní budeme pracovat.*

KROK č. 2

Rozdělte žáky do 6 týmů. Každému týmu dejte jinou variantu pracovního listu PL4 (A až E). Úkolem týmů je přeložit citáty z pracovního listu, které se týkají životního prostředí. K dispozici mají i pomocný slovníček nabízející překlad některých slov. Často je v překladu nabízeno více významů, na žácích je, aby si vybrali ten nejvhodnější. Není nutné překládat vše doslova, podstatné je, aby pochopili hlavní smysl a myšlenky citátu.

ŘEŠENÍ:

- „Forests are chopped and turned into deserts. Poverty destroys nature, famine follows. Hungry people don't set world records.“ Haile Gebrselassie, Marathon Runner
Lesy jsou porcovány a měněny v poušť. Chudoba ničí přírodu, hladomor následuje. Hladoví lidé nemohou překonávat světové rekordy.
- „Almost 70% of the earth is covered with water. If we pollute the oceans, we are ruining an enormous portion of our planet.“ Gary Elkerton, Surfers Against Sewa
Více než 70% zemského povrchu pokrývá voda. Jestliže znečistíme oceány, zničíme obrovskou část naší planety.
- „Earth isn't indestructible. It can deal only with a limited amount of pollution. If we don't decrease pollution levels, it will not be long before this limit is reached.“ Paul Tergat, Athlete
Země není nezníčitelná. Umí se vypořádat jen s limitovaným množstvím znečištění. Jestliže nebudeme snižovat úroveň znečištění, nebude trvat dlouho, než těchto limitů dosáhneme.
- „Coral reefs are not only beautiful; they also play a vital role by protecting the shore from the incoming force of the ocean waves.“ Jean-Michel Cousteau, Explorer, filmmaker

Korálové útesy nejsou jen nádherné; chrání také pobřeží před vlivem oceánských vln.

- e) „We are destroying our environment every day. This has to stop for the sake of our children and grand children.“
Thierry Henry, Football player

Ničíme své životní prostředí každý den. To musí skončit kvůli našim dětem a vnoučatům.

- f) „We need to work to reduce all sorts of water pollution. Water is the essence of life and no one can drink or swim, for that matter, in water that is a health hazard.“ Penelope Heyns, Swimmer

Potřebujeme snižovat všechny druhy znečištění vody. Voda je podstatou života a nikdo ji nemůže pít nebo v ní plavat, když je to zdravotní riziko.

KROK č. 3

Následuje prezentace výstupů, ověření správnosti a diskuse.

Možné otázky do diskuse:

- Souhlasíte s citáty? Který z citátů vám připadá nejdůležitější a proč? Dalo vám hodně práce překládat a pochopit obsah jednotlivých citátů? Využili jste předložený slovníček?
- Znáte alespoň některé z autorů citátů? Pokud ano, seznamte s nimi ostatní, pokud ne, zjistěte si o nich nějaké podrobnosti na internetu.

KROK č. 4

Učitel uvede aktivitu slovy: Nyní se rozdělte do dvojic, v případě lichého počtu vznikne jedna trojice. Představte si každý sám za sebe, že jste také nějakým slavným sportovcem. Ve které by to bylo disciplíně?

Zkuste sami také vymyslet nějaký citát týkající se vaší sportovní profese a životního prostředí. Poté se představte svému kolegovi ve dvojici – jeho úkolem bude na papír nakreslit vás jako sportovce a do bubliny napsat citát, který jste vymysleli. Pak si role vyměňte.

KROK č. 5

Po skončení práce ve dvojicích, proběhne veřejné prezentování (každý bude představen ostatním svým kolegou z dvojice). Následovat může výstava obrázků a řízená diskuse.

Zde by se mělo otevřít téma, z jaké pozice se k životnímu prostředí sportovci vyjadřují. Jsou to snad odborníci? Žáci by měli dospět k tomu, že sportovci jsou sice většinou laici, ale využívají své popularity, navíc hodně cestují, takže vidí některé věci, které většina z jejich fanoušků zná jen zprostředkovaně, a mohou srovnávat.

Zdroj:

http://www.unep.org/sport_env/Olympic_Games/index.asp

8. MOV a jeho vztah k ŽP, Olympijská charta

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT8 MOV a jeho vztah k ŽP, Olympijská charta
AUTOR	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	výklad učitele, práce s textem, postupné získávání indicií úspěchem při sportovní aktivitě
ČASOVÁ DOTACE:	20 minut
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: koš nebo jiná nádoba v balíčku: Příloha 3 Olympijská charta, měkké míčky
KLÍČOVÉ POJMY:	MOV, Olympijská charta

POPIS ČINNOSTI:

Aktivita seznamuje žáky s prací Mezinárodního olympijského výboru, který se mimo jiné zabývá i ochranou životního prostředí při olympijských hrách.

KROK č. 1

VÝKLAD UČITELE. Učitel při něm může dát prostor žákům doplnit pojmy, které jsou dále v textu umístěny v závorce:

Nejdůležitější institucí v oblasti sportu je (Mezinárodní olympijský výbor MOV). Otázkami vztahu sportu a životního prostředí se poprvé v historii zabýval XII. Olympijský kongres konaný v roce 1994 v Paříži. Výsledkem byla úprava základního olympijského dokumentu – (Olympijské charty) a ustanovení komise Sport a životní prostředí.

KROK č. 2

Žáci opět pracují ve 4 nebo 5 týmech. Jejich úkolem je získat podklady pro vytvoření české verze paragrafu 13 z 1. kapitoly 2. odstavce Olympijské charty. Tento paragraf se přímo týká vztahu sportu a ŽP.

Na tabuli запиšte začátek citace: Úloha MOV spočívá v tom, že...

Týmy střídavě hází měkký míčkem na koš (může ho představovat jakákoliv nádoba). Každý tým má svůj míček. V případě, že se člen týmu trefí, získá jeden z devíti lístečků (každý tým má svojí barvu lístečků), na kterých je umístěna část české verze 13. paragrafu Olympijské charty (Příloha 3 Olympijská charta). Záleží na učiteli, zda týmům vydává lístky popořadě nebo náhodně – při této druhé verzi přibývá týmům ještě jeden úkol – uspořádat všechny lístky tak, aby vznikl správný a smysluplný text. Týmy si mohou i obsah chybějících lístků domýšlet, to je ale poměrně obtížné, protože každý lístek obsahuje několik slov.

▶ ODPOVĚĎ:

Úloha MOV spočívá v tom, že povzbuzuje a podporuje zodpovědný přístup k problémům životního prostředí, podporuje udržitelný rozvoj ve sportu a vyžaduje, aby se olympijské hry konaly v souladu s těmito zásadami.

Následuje vyhodnocení práce jednotlivých týmů a diskuse.

Položte žákům otázku: Proč se olympionici starají o životní prostředí?

Zdroj:

Originální text: <http://www.olympic.org/en/content/Footer-Pages/Documents/Olympic-Charter/>

Česká verze: http://www.olympic.cz/public/img/dokumenty/olympijska_charta.doc

http://www.olympic.cz/public/img/dokumenty/olympismus/olympismus_a_ekologie.pdf

9. MOV spolupracuje se světovými environmentálními organizacemi

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT9 MOV spolupracuje se světovými environmentálními organizacemi
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	výklad učitele, překlad, porozumění textu, vyhledávání klíčových informací
ČASOVÁ DOTACE:	20 minut
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: psací potřeby v balíčku: Příloha 4 Světové organizace, pracovní list PL 5 Indicie
KLÍČOVÉ POJMY:	Agenda 21 olympijského hnutí

POPIS ČINNOSTI:

Mezinárodní olympijský výbor vytvořil ve spolupráci se světovou environmentální organizací důležitý dokument nazývaný Agenda 21 olympijského hnutí. V této aktivitě mají žáci za úkol zjistit, o kterou organizaci se jednalo, a zároveň se dozví o aktivitách dalších důležitých mezinárodních organizací.

KROK č. 1

VÝKLAD UČITELE: Při vytváření klíčových dokumentů spolupracoval Mezinárodní olympijský výbor (MOV) s některými světovými environmentálními organizacemi. Jedna z nich se podílela i na vytvoření důležitého souboru pravidel, kterým se má řídit celé olympijské hnutí, ale i další světové, národní či regionální a místní sportovní aktivity. Tento soubor se nazývá Agenda 21 olympijského hnutí a my se k ní podrobněji vrátíme v dalších částech programu. Nyní máte za úkol vypátrat, která z nabízených organizací má na vzniku Agendy 21 olympijského hnutí svůj podíl. Ode mne nyní dostanete pracovní list (PL 5 Indicie), který obsahuje několik indicií a popis vašich úkolů. Dále obdržíte přílohu, ve které jsou uvedeny charakteristiky nabízených organizací (Příloha 4 Světové organizace).

KROK č. 2

Žáci ve 4 týmech pracují s podle instrukcí s pracovním listem PL5 Indicie.

▶ ŘEŠENÍ:

1. Zjistěte, která organizace se podílela na vzniku dokumentu Agenda 21 olympijského hnutí. Využijte k tomu zadané indicie a také přílohu 4

Zkratka názvu	UNEP
Anglický celý název	United nations environment programme
Český překlad názvu	Program OSN pro životní prostředí

2. Charakterizujte tuto organizaci – vyberte z dodaného textu (příloha 4), případně z dalších materiálů 5 nejpodstatnějších informací a zapište je do následující tabulky. Např.:

Založen v roce 1972 Valným shromážděním OSN
Pomáhá prosazovat závěry světového summitu konaného v roce 1992 v Rio de Janeiru a přijaté dokumenty, zejména Agendy 21 a mezinárodních úmluv.
Z iniciativy UNEP došlo k přijetí řady významných mezinárodních úmluv.
V současnosti se zaměřuje na monitoring ŽP, shromažďování a rozšiřování informací, včetně systémů včasného varování, čistotu vod, přenos vhodných technologií, prohlubování spolupráce, vytváření nástrojů pro politická rozhodování ve prospěch životního prostředí a pomoc africkým zemím.
Jeho ústředí sídlí v keňském hlavním městě Nairobi.

3. Pro které organizace naopak následující tvrzení platí:

Organizace se v počátečních obdobích své existence zabývala protesty proti atomovým pokusům.	Greenpeace
Úkolem této organizace je vytvářet Červené seznamy ohrožených druhů.	IUCN
Tato organizace přispěla k mezinárodnímu zákazu obchodu se slonovinou.	WWF

KROK č. 3

Společně zkontrolujte pracovní listy. Tato aktivita je náročná na práci s textem. Zaměřte se na to, jak těžká byla pro žáky orientace v textu a jak se jim dařilo vyhledat a vybrat podstatné informace.

Diskutujte o organizacích zabývajících se ochranou přírody. K diskuzi použijte např. následující otázky:

- Už jste někdy slyšeli o prezentovaných organizacích? Víte něco o jejich činnosti?
- Má podle vás činnost těchto organizací smysl? Mohou velké mezinárodní organizace ovlivnit řešení globálních problémů životního prostředí (znečištění ovzduší, znečištění oceánů, kácení deštných pralesů, snižování biodiverzity atd.)?
- Znáte nějaké české organizace zabývajících se ochranou životního prostředí? Na jakou činnost se zaměřují?

Zdroj:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Btov%C3%BD_fond_divo%C4%8Diny

<http://www.unep.cz/unep.php>

<http://www.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=3240>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Greenpeace>

10. Volba olympijského města

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT10 Volba olympijského města
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	výklad učitele, prezentace a obhajoba projektu, hlasování
ČASOVÁ DOTACE:	45 minut
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: Příloha 5 Hlasovací protokol v balíčku: hlasovací lístky pro členy MOV, listy papíru a psací potřeby
KLÍČOVÉ POJMY:	Mezinárodní olympijský výbor (MOV), kandidující město, životní prostředí

POPIS ČINNOSTI:

Vyzkoušejte si volbu pořadatele olympijských her v roce 2022. Důležitým kritériem pro výběr je snížení negativních dopadů olympijských her na životní prostředí. Kdo přesvědčí Mezinárodní olympijský výbor, že je tím nejzodpovědnějším pořadatelem?

KROK č. 1

VÝKLAD UČITELE: *Vliv zvýšeného zájmu o ŽP je vidět např. při výběru pořadatelských měst pro konání zimních i letních olympijských her. Kandidátské město musí zpracovat podrobnou zprávu o tom, jaký dopad bude mít příprava a realizace OH na ŽP. Na volbu olympijského města si nyní zahrajeme.*

KROK č. 2 Simulační hra

Probíhá volba pořadatele zimních olympijských her v roce 2022. Žáci budou i nadále pracovat ve 4 nebo 5 skupinách. První skupina bude představovat MOV a bude mít pravomoc vybrat pořadatelské město. Ostatní týmy budou představovat kandidující města (název města si týmy mohou vymyslet, nemusí se jednat o reálné město). Úkolem těchto týmů je připravit a prezentovat (písemně i slovně) zprávu o tom, jak bude zajištěna péče o životní prostředí při přípravě her, během jejich průběhu i po ukončení. Na toto zpracování mají týmy 20 minut. Poté bude následovat prezentace jednotlivých měst v pořadí, jaké učí los. Ostatní týmy mohou být přítomny, všechny týmy ale musí svou zprávu v písemné podobě odevzdat MOV před zahájením prezentací. Žádný tým při své prezentaci nesmí použít žádnou myšlenku, kterou neměl uvedenu ve své písemné zprávě. Tím zabráníme tomu, aby se týmy inspirovaly svými předřečníky. Členové MOV mohou zástupcům města položit doplňující otázky. Celá prezentace by ale neměla trvat déle než 5 minut.

Organizace volby:

Po ukončení všech prezentací proběhnou jednotlivá kola hlasování. Každý hlasující člen MOV má k dispozici tolik hlasů (lístků), aby celkový počet hlasů byl alespoň 25. Při každém hlasování přidělí jednotliví členové výboru hlasy městu, o kterém si myslí, že zajistí péči o ŽP nejlépe (pokud není zcela rozhodnut, nemusí nutně dávat všechny hlasy jednomu městu, může je rozdělit mezi více měst). Jeden z členů výboru je losem určen jako předseda, jeho hlas rozhodne v případě, že hlasování dopadne nerozhodně. Hlasování je zaznamenáváno do protokolu (Příloha 5 Hlasovací protokol), který na konci všichni členové MOV podepíší.

Hlasuje se v jednotlivých kolech a v každém kole vypadne město, které v něm získalo nejméně hlasů. Pokud je dostatek času, mohou města, která ještě zůstávají „ve hře“ dostat vymezený čas na argumentaci, proč by mělo vyhrát právě jejich město.

Následuje další kolo a vše se opakuje tak dlouho, dokud není určen celkový vítěz.

Vítězné město je následně slavnostně vyhlášeno jako pořadatel ZOH v roce 2022.

Nejdůležitější pravidla ochrany životního prostředí, kterými by se žáci měli zabývat (viz. Agenda 21 v následujícím úkolu).

Prevence znečištění.

Omezení odpadu.

Používání vody, energie.

Šetrné používání přírodních zdrojů.

Ochrana fauny a flóry.

Ochrana světového přírodního, kulturního a historického dědictví.

Přispívání k environmentální výchově a vzdělávání prostřednictvím sportu.

Podpora místních aktivit a komunitní spolupráce.

Podpora praxe, metod a technologií, které omezují negativní dopady na životní prostředí.

11. Agenda 21 olympijského hnutí

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT11 Agenda 21 olympijského hnutí
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	trénink paměti, organizace práce a komunikace v týmu
ČASOVÁ DOTACE:	15–20 minut, aktivita je vhodná i na hřiště nebo do tělocvičny
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: politická mapa světa, lepítka, psací potřeby v balíčku: pracovní list PL 6 Agenda 21, Příloha 6 Principy Agendy 21
KLÍČOVÉ POJMY:	Agenda 21 olympijského hnutí

POPIS ČINNOSTI:

Aktivita seznamuje formou hry se základními principy Agendy 21 olympijského hnutí.

KROK č. 1

VÝKLAD UČITELE: Komise „Sport a ŽP“ začala pořádat konference „Sport a ŽP“, první z nich se konala v roce 1995 v Lausanne (Švýcarsko), následovaly 1997 v Kuvajtu (Kuvajt), 1999 v Rio de Janeiru (Brazílie), 2001 v Naganu (Japonsko), 2003 v Turíně (Itálie), 2005 v Nairobi (Keňa), 2007 v Pekingu (Čína), 2009 ve Vancouveru (Kanada), 2011 v Dauhá (Katar) Na konferenci v Rio de Janeiru v roce 1999 byla schválena Agenda 21 olympijského hnutí. Tento dokument obsahuje zásadní pravidla, kterými by se mělo řídit každé město, které chce pořádat olympijské hry.

Poznámka pro učitele: Žáci mohou zmiňovaná města vyznačovat lepítky na mapě světa.

KROK č. 2

Žáci nadále pracují ve čtyřech nebo pěti týmech. Jejich cílem je získat co nejrychleji soubor základních principů Agendy 21 olympijského hnutí.

Na jedné straně vymezeného prostoru (třídy, hřiště, louky) jsou základny všech týmů. Na své základně má každý tým formulář (PL 6 Agenda 21) pro záznam principů a psací náčiní. Na druhé straně prostoru je umístěn soubor principů (Příloha 6 Principy Agendy 21). Úkolem týmu je zjistit jednotlivé principy a přesně je zapsat do svého prázdného formuláře.

Tým stojí u své základny. Jeden člen týmu vždy vyběhne, na druhé straně prostoru si přečte a zapamatuje část informací. Poté se vrátí ke svému týmu a snaží se zapamatované principy co nejpřesněji zapsat do formuláře. Mezitím může vyběhat další člen týmu. Mimo základnu může být vždy jen jeden člen každého týmu.

Komunikace mezi členy týmu je možná pouze pantomimicky. Žáci si nesmí ani psát žádné vzkazy. Na formulář mohou zapisovat pouze principy. Taktiku a způsob práce si volí každý tým sám. Je dobré dát na počátku cca 2 minuty čas na domluvení základní strategie.

Principů je celkem 9, za zcela správný text získá tým 2 body, za text s malými chybami 1 bod, za text s velkými chybami nebo text nezapsaný 0 bodů. V případě rovnosti bodů bude o pořadí týmů rozhodovat čas.

Hra končí ve chvíli, kdy buď první tým odevzdá svoji práci, nebo po uplynutí předem domluveného času.

KROK č. 3

Následuje vyhodnocení a diskuse nad jednotlivými principy Agendy a nad tím, jak se jednotlivým týmům práce dařila.

Možné oblasti k diskusi:

- Prevence znečištění – snižování emisí, čištění odpadních vod, nahrazení látek poškozujících ozonovou vrstvu méně škodlivými.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Omezení odpadu – snižování množství vznikajícího odpadu, použití recyklovatelných obalů, recyklace, kompostování.
- Používání vody, energie a jiných zdrojů efektivně – snížení spotřeby energie, podpora veřejné dopravy, čištění a opětovné využití odpadních vod, využití přirozených forem větrání, osvětlení a chlazení.
- Šetrné používání přírodních zdrojů – využití stavebních materiálů a technologií šetřících životní prostředí.
- Respektování fauny a jejího prostředí – vysazování původních druhů rostlin, maximální využití stávajících zařízení s omezením nové výstavby, výstavba nových zařízení s ohledem na životní prostředí.
- Připomínání, respektování a ochrana světového přírodního, kulturního, původního a historického dědictví – výstavba v souladu s krajinou i stávající architekturou.
- Přispívání k environmentální výchově a vzdělávání prostřednictvím sportu – informace o ekologii na tištěných materiálech OH, informační stánky o vlivu her na životní prostředí.
- Podpora místních aktivit a komunitní spolupráce – spolupráce s ekologickými organizacemi, podpora trvale udržitelného cestovního ruchu.
- Podpora praxe, metod a technologií, které omezují negativní dopady na životní prostředí – zapojení podnikatelů do ekologických iniciativ, alternativní zdroje energie, využití moderních materiálů, ukázkové projekty v oblasti dopravy a energie.

12. Hodnocení olympijských her

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT12 Hodnocení olympijských her
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	porozumění textu, vyhledávání klíčových pojmů, prezentování
ČASOVÁ DOTACE:	30–40 minut podle způsobu rozdělení do týmů
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: PC, dataprojektor v balíčku: Příloha 7A_Letní olympijské hry, Příloha 7B_Zimní olympijské hry
KLÍČOVÉ POJMY:	zimní olympijské hry, letní olympijské hry, životní prostředí

POPIS ČINNOSTI:

Žáci mají za úkol zhodnotit jednotlivé olympijské hry ne podle sportovních úspěchů sportovců, ale podle dopadu her na životní prostředí. Zjišťují, jak se s environmentálními otázkami vypořádali jednotliví pořadatelé, které hry byly nejzelenější a které naopak nejvíce poškodily životní prostředí.

KROK č. 1

Žáci nadále pracují ve stabilních čtyřech až pěti týmech. Pokud máte čtyři týmy, posuzujte letní olympijské hry (Příloha 7A). Pokud je týmů pět, vyberte si zimní olympijské hry (Příloha 7B).

Každému týmu bude zpracovávat jednu olympiádu. Rozdejte týmům základní informace o vztahu „jeho“ olympiády k ŽP – Příloha 7A (LOH); Příloha 7B (ZOH). Každý tým má za úkol vyhledat ve svém textu nejvýznamnější zásady a kroky, které charakterizují vztah příslušné olympiády (a jejího organizačního výboru) k životnímu prostředí. Tato nejvýznamnější fakta tým přehledně zpracuje na počítači do podoby plakátu.

KROK č. 2

Týmy postupně prezentují své plakáty pomocí dataprojektoru a shrnují svá zjištění.

ŘEŠENÍ:

Letní olympijské hry (LOH):

2000 – Sydney

- nejucelenější koncepce organizace OH vypracovaná ve spolupráci s Greenpeace
- výstavba v souladu s krajinou, budovaná tak, aby nepoškodila faunu ani floru, využití přírodních materiálů
- vyloučeno použití PVC (při jeho výrobě a likvidaci vznikají toxické látky)
- ekologická hromadná doprava, využití lodí a člunů
- úspora energií – kvalitní izolace, využití obnovitelných zdrojů, max. využití denního světla
- sportovní komplex postavený na bývalé skládce odpadu

2004 – Atény

- podpora hromadné dopravy (po 45 letech se do Atén vrátily tramvaje)
- co největší využití stávající infrastruktury
- úspory a recyklace vody
- recyklace odpadu
- vysazeno 290 000 stromů
- sponzoři her Coca Cola, Mc Donald's a Unilever se zavázali používat v chladících zařízeních látku neničící klima
- organizace Greenpeace hry kritizovala kvůli velmi nízkému využití obnovitelných zdrojů energie

2008 – Peking

- obavy o dodržování ekologických zásad a lidských práv
- výstavba vodohospodářské infrastruktury (úprava a distribuce pitné vody, výstavba čtrnácti čističek odpadních vod, recyklace vody)
- modernizace systému svozu a likvidace odpadu
- snížení emisí automobilového průmyslu (přechod MHD a taxi na zemní plyn, vybudováno 5 linek metra)
- výsadba zeleně – 23 000 ha zelených pásů, 12 000 ha lesa
- hlavním problémem her byla čistota ovzduší
- díky olympijským hrám došlo ve městě k podstatnému zlepšení životního prostředí

2012 – Londýn

- chystá se celková změna dopravního systému – návštěvníci nebudou moci využívat automobily
- maximální využití MHD, kol a pěší chůze
- výstavba ekologického věžáku Silver Tree – fotovoltaické panely, solární kolektory pro ohřev vody
- nový rozebíratelný olympijský stadion, mohl by se stěhovat spolu s olympijskými hrami

Zimní olympijské hry (ZOH):

1994 – Lillehammer

- „zelené hry“, „hry přátelské prostředí“
- vytvoření definice ekologických aspektů realizace OH
- vytvoření nástrojů pro plánování velkých projektů
- koncepce ekologické administrativy a zásobování
- ekologické audity projektů i výstavby
- podpora veřejné dopravy
- ekologické materiály součástí tištěných materiálů
- spolupráce s Ministerstvem životního prostředí, místním zastupitelstvem a ekologickými organizacemi
- podpora trvale udržitelného cestovního ruchu
- snižování produkce odpadu, jeho další využití a recyklace

2002 – Salt Lake City

- první zimní olympijské hry, které musely plnit ekologická kritéria Mezinárodního olympijského výboru
- poradní výbor pro otázky životního prostředí
- průběžné ekologické hodnocení a monitorování příprav
- výsadba 100 000 stromů, obnova mokřadů a stanovišť
- v uzavřených sportovištích maximální využití denního světla, vytápění přírodním plynem
- ekologické informační centrum
- zapojení podnikatelů a dalších institucí
- snaha o neprodukování odpadu

2006 – Torino

- olympijská vesnice postavena na zrušené průmyslové zóně (brownfieldu)
- minimalizace výstavby nových sportovišť
- zapojení veřejnosti do ekologických aktivit, veřejný informační servis
- stavba budov s nízkou energetickou náročností
- pro venkovní osvětlení použity fotovoltaické články
- upřednostnění hromadné dopravy – hlavní olympijská vesnice vyhrazena jen pro pěší, cyklisty a elektromobily, všichni sportovci měli k dispozici kola pro přesun ke sportovištím

2010 – Vancouver

- snaha o minimalizaci terénních úprav na tratích, ochrana cenných lokalit
- využití dřevní hmoty při konstrukčních pracích
- využití dřeva ze stromů napadených lýkohubem
- podpora místní indiánské komunity
- využití dešťové vody pro splachování na WC a k zavlažování
- stavba olympijské vesničky na bývalé skládce
- solární panely na střechách
- olympijská trička z recyklovaných PET lahví
- medaile z recyklovaného elektrošrotu

2014 – Soči

- zatím hlavně negativní zprávy
- stavba velkého dopravního koridoru na geologicky nestabilním podloží (nebezpečí sesuvů), tunely mají vést přes naleziště rtuti a uranu (nebezpečí kontaminace vody těžkými vody)
- hlavní ekolog her Sergej Volkov, který varoval před poškozením přírody, musel uprchnout na Ukrajinu
- snaha o obnovení populace kavkazských leopardů, zvířata budou dovezena z Íránu

KROK č. 3

Diskutujte nad zjištěnými fakty.

Možné otázky:

- Dochází k naplňování příslušného paragrafu Olympijské charty a Agendy 21 olympijského hnutí?
- Co nového jste se dozvěděli?
- Překvapilo vás něco?
- Jak se vám pracovalo v týmu?
- Bylo náročné vyhledávat informace v textu?
- Objevili jste někde rozpor mezi představami při plánování her a skutečnou realitou?

Zdroje:

<http://www.outdoorguide.cz/publicistika/reportaz.html>

<http://sport.ihned.cz/c1-40886590-vancouver-byl-zeleny-soci-chce-v-trendu-ekologickych-her-pokracovat>

<http://sport.ihned.cz/c1-40886590-vancouver-byl-zeleny-soci-chce-v-trendu-ekologickych-her-pokracovat>

<http://www.autoweb.cz/autonovinky-nova-auta/olympijske-hry-2012-budou-bez-aut/1402>

<http://www.hybrid.cz/tagy/olympijske-hry>

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/brazilie/brazilie-olympijske-hry-investice/1000631/55848/>

<http://www.mr-sport.cz/>

<http://www.olympic.cz>

http://nno.ecn.cz/index.stm?apc=zm2072904kw1-194173&nocache=invalidate&sh_itm=20a51b6dd5165df1a4da559b5a5dcee4&sel_ids=1&ids%5Bx15703ddcab5c7b637c55617f2fe232af%5D=1

13. Masové sportovní akce a ŽP

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT13 Masové sportovní akce a ŽP
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	příprava realizace masové sportovní akce – turistického pochodu; příprava opatření zohledňujících životní prostředí; prezentování postojů
ČASOVÁ DOTACE:	45 minut
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: psací potřeby v balíčku: pracovní list PL7 Masové sportovní akce, pracovní list PL8 Formulář žádosti o dotaci, Příloha 8 Sportuj a chraň životní prostředí
KLÍČOVÉ POJMY:	masová sportovní akce, životní prostředí

POPIS ČINNOSTI:

Tato aktivita se zabývá masovými sportovními akcemi. Žáci si vyzkouší přípravu žádosti o dotaci na turistický pochod.

KROK č. 1

VÝKLAD UČITELE: *Pojmem masová sportovní akce se myslí sportovní akce, která má většinou rekreační charakter a je určena velkému počtu amatérských účastníků, i když se jich často účastní i sportovci výkonnostní či vrcholoví.*

Žáci pracují ve stabilních čtyřech nebo pěti týmech. Rozdejte každému týmu Pracovní list PL 7 Masové sportovní akce. Týmy mají za úkol rozluštit názvy nejnámějších masových sportovních akcí v ČR a určit, o jakou sportovní aktivitu se jedná.

- ▶ **ŘEŠENÍ:**
1) Jizerská padesátka	– běh na lyžích
2) Velká kunratická	– terénní běh
3) Praha-Běchovice	– silniční běh
4) Volejbalové Dřevěnice	– volejbalový turnaj
5) Praha-Prčice	– turistický pochod
6) Pražský maratón	– městský běh

KROK č. 2

Kontrola vyplnění pracovních listů.

KROK č. 3 Simulační hra

Vyberte jeden tým, který bude tvořit porotu. Tomuto týmu dejte okopírovanou Přílohu 8 Sportuj a chraň životní prostředí. Ostatní týmy jsou zájemci o dotaci na sportovní akci, těm rozdejte pracovní list PL 8 Formulář žádosti o dotaci.

Modelová situace:

ÚKOL PRO POROTU:

Představujete porotu, která hodnotí žádosti jednotlivých zájemců o dotaci na realizaci masové sportovní akce – turistického pochodu. Nejprve máte za úkol si připravit seznam opatření, která budete sledovat a jejich bodové ohodnocení. Vycházet můžete z výzvy ČOV (Příloha 7 – Sportuj a chraň ŽP).

ÚKOL PRO OSTATNÍ TÝMY:

Jste tým, který chce uspořádat masový turistický pochod a má zájem získat dotaci na podporu jeho realizace. Víte, že rozhodující body v hodnocení vaší žádosti přinesou opatření, která budou mít pozitivní vliv na životní prostředí. Na co všechno budete myslet? Společně se zamyslete a do písemné žádosti (PL 8) přehledně (v bodech) zapíšete všechna opatření, která hodláte udělat, aby vaše akce nezhoršovala stav životního prostředí v místě konání akce. Můžete se zamyslet i nad tím, jak může akce prostředí vylepšit. Svoji žádost následně prezentujte porotě. Ta přidělí body jednotlivým žadatelům, vytvoří pořadí jednotlivých žadatelů podle bodového pořadí a rozhodne, které akce podpoří dotací a které ne.

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE:

Dotace je forma peněžité podpory udělované nejčastěji státem nebo územněsprávním celkem (krajem, obcí, městskou částí, Evropskou unií). Tato podpora je poskytována na aktivity, které jsou ve veřejném zájmu, jako je např. sport, veřejná doprava, sociální služby nebo ochrana životního prostředí.

Organizátoři turistického pochodu mohou dotaci potřebovat např. na propagaci, nájem prostor pro zázemí akce, materiál potřebný pro akci, odvoz a likvidaci odpadu, dopravu materiálu a organizátorů, platbu energií, vody apod.

KROK č. 4

V době, kdy porota rozhoduje o přidělení dotací, rozdejte všem ostatním týmům text výzvy ČOV (Příloha 8 Sportuj a chraň ŽP). Týmy mají za úkol se seznámit s obsahem výzvy a vyhodnotit, jak moc byla jejich žádost v souladu s touto výzvou – prezentují ostatním skupinám svá zjištění.

KROK č. 5

Porota vystoupí se svým rozhodnutím a zdůvodní je. Která opatření k ochraně životního prostředí pokládala porota za nejdůležitější? Čím porotu zaujaly projekty, kterým se rozhodla dotaci udělit? Jaké nedostatky měly akce, které dotaci nedostaly?

Otázky pro žadatele o dotaci: Souhlasíte s přidělenými dotacemi, když jste slyšeli jejich zdůvodnění? Byla podle vás práce poroty objektivní? Co byste po této zkušenosti udělali při příští žádosti o dotaci jinak?

Zdroj:

<http://web.olympic.cz/index.php?clanek=78&jazyk=cz>

14. Vliv sportovních disciplín na ŽP

ČÍSLO MATERIÁLU:	MT14 Vliv sportovních disciplín na ŽP
AUTOR:	Mgr. Jan Vrtiška, Ing. Eva Horejcová
KLÍČOVÁ AKTIVITA:	prezentace názorů; škálování; diskuse
ČASOVÁ DOTACE:	20 minut
POMŮCKY:	mimo obsah balíčku: psací potřeby v balíčku: pracovní list PL9 Vliv sportu na životní prostředí
KLÍČOVÉ POJMY:	dopad sportovní aktivity na ŽP, zabor půdy, pokles biodiverzity, narušení vodního režimu

POPIS ČINNOSTI:

Ne všechny sportovní aktivity ohrožují přírodu stejně. Žáci v této aktivitě hodnotí čtyři sportovní disciplíny podle jejich vlivu na životní prostředí.

KROK č. 1

? Položte žákům otázku: Podle jakých ukazatelů můžeme posuzovat vliv sportovní disciplíny na životní prostředí? Nápady žáků zapisujte na tabuli.

KROK č. 2

Rozdejte žákům pracovní list PL 9. Nejprve jim dejte za úkol vypracovat první část podle instrukcí na pracovním listu. Poté tuto část zkontrolujte a porovnejte s návrhy, které jste zapsali na tabuli v KROKU 1.

▶ ŘEŠENÍ:

- Typy vlivu sportu na ŽP:**
- 1) spotřeba energie
 - 2) počet aktivních účastníků
 - 3) množství odpadu a nakládání s ním
 - 4) doprava účastníků i diváků
 - 5) množství diváků a zázemí pro ně
 - 6) materiálová náročnost
 - 7) spotřeba vody

TAJENKA: vliv na krajinu a ohrožení přírody

VLIV	NA	KRA	JI	NU	A	O	HRO	ŽE	NÍ	PŘÍ	RO	DY
------	----	-----	----	----	---	---	-----	----	----	-----	----	----

KROK č. 3

Dále žáci pokračují v práci s pracovním listem. Ve druhé části mají za úkol přiřadit jednotlivým sportovním disciplínám bodové ohodnocení podle jejich vlivu na životní prostředí. Tabulka nemá přesné řešení, žáci ale své hodnocení musí umět zdůvodnit.

KROK č. 4

Vyhodnocení pracovních listů. Diskuse. Je možné se zaměřit na vztah jednotlivých žáků k jednotlivým nabízeným sportovním disciplínám i na jejich názor ohledně dopadu těchto disciplín na ŽP. Dozvěděli jste se něco nového? Může to mít vliv na váš postoj k těmto sportům?

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE:**Sjezdové lyžování:**

U nás je provozováno hlavně v pohraničních pohořích, která jsou často vyhlášena jako chráněná území. Díky sjezdovkám dochází k fragmentaci především lesních porostů, což má za následek snížení ekologické stability a biodiverzity. Půda je zabírána také při výstavbě doprovodných staveb (komunikace, parkoviště, restaurace). Často jsou nutné rozsáhlé terénní úpravy, při kterých dochází k likvidaci humusové vrstvy, změnám vlastností půdy a hydrologických poměrů. Zasněžování umělým sněhem je velmi náročné na vodu (250 – 500 l na 1 m³ sněhu) i energii, dochází díky němu ke změnám vodních poměrů. Umělý sníh má jiné vlastnosti než přírodní (taje o 2 – 6 týdnů později), což způsobuje změny půdní fauny a nižší diverzitu organismů, často jsou do sněhu ještě přidávána různá aditiva. Na zatravnění svahů jsou často používány nepůvodní směsi rostlin. Nezanedbatelné je také hlukové a světelné znečištění (noční provoz roleb, skútrů i vleků).

Golf:

Výstavba golfových hřišť probíhá především v okolí větších měst na nepříliš cenných lokalitách. Při výstavbě jsou potřeba rozsáhlé terénní úpravy, dochází také k výstavbě doprovodné infrastruktury (komunikace, inženýrské sítě, parkoviště, restaurace). Dochází ke změnám vodního režimu, které ovšem nemusí být na škodu. Některé části hřiště bývají vysušovány, na jiných naopak vznikají umělé vodní plochy, které často využívají obojživelníci. Při péči o trávník dochází k velké spotřebě vody (u 18-ti jamkového hřiště se uvádí až 1,5 mil. l na den), hnojiv (nebezpečí kontaminace spodní vody) a energií.

Motosport:

Při pohybu motorek a čtyřkolek mimo motokrosově areály dochází k ničení stanovišť rostlin a živočichů při pohybu mimo cesty po svazích, loukách a často i na chráněných územích. Rušení živočichů hlukem je nebezpečné hlavně v době hnízdění ptáků. Jezdci si k jízdě vybírají především terénní nerovnosti (svahy kopců, zářezy, rokle a břehy potoky), což způsobuje značnou erozi půdy.

Turistika:

Můžeme sem zařadit pěší turistiku, cyklistiku i jízdu na běžkách. Při dodržování základních pravidel jsou tyto aktivity většinou k životnímu prostředí poměrně šetrné. Při turistice dochází k sešlapu půdy a k její erozi (především na svazích). Takto poškozené plochy však nebývají rozsáhlé, pokud turisté neopouští vyznačené stezky. K rušení živočichů dochází především u hromadných akcí a při strojové úpravě běžeckých tratí. Při pohybu osob po stezkách dochází také k šíření nepůvodních druhů rostlin i živočichů podél těchto cest (tzv. viatická migrace).

Zdroje:

<http://www.casopis.ochranaprirody.cz/Pece-o-prirodu-a-krajinu/sjezdove-lyzovani-a-ochrana-prirody.html>

<http://vitejenazemi.cenia.cz/krajina/index.php?article=109>

<http://vitejenazemi.cenia.cz/krajina/index.php?article=108>

<http://vitejenazemi.cenia.cz/krajina/index.php?article=107>

Závěrečné vyhodnocení celého programu

Shrnutí získaných znalostí a dovedností.

- Jakým způsobem sport negativně ovlivňuje životní prostředí? Dají se tyto dopady zmírnit nebo zcela odstranit? Jakým způsobem?
- Může mít sport na životní prostředí také pozitivní vliv? Jak dosáhnout toho, aby byly pozitivní vlivy co největší?
- Jaké druhy sportů jsou k životnímu prostředí nejšetrnější?
- Které druhy sportů naopak přírodu nejvíce poškozují?
- Záleží vliv jednotlivých druhů sportů také na místě konání akce, způsobu její organizace, počtu účastníků a dalších okolnostech?
- Na co je potřeba myslet při organizaci masové sportovní akce, aby byla co „nejzelenější“?
- Uměli byste požádat o dotaci na takovou akci? Na koho byste se s žádostí o dotaci obrátili? Jaké základní informace je potřeba v žádosti o dotaci uvést?

Názory a postoje.

- Zamýšleli jste se někdy před tímto programem nad sportem z pohledu jeho dopadů na životní prostředí? Budete to dělat nyní?
- Změnil se nějak váš názor na sport nebo některé sportovní disciplíny?
- Byli byste ochotni vyměnit sport, kterému se věnujete za ten, který má menší dopad na životní prostředí?
- Můžete sami pomoci snížit dopady sportu na životní prostředí?

Prezentace pocitů.

- Jak se vám pracovalo? Zaujalo vás téma sportu ve vztahu k životnímu prostředí?
- Jaká byla spolupráce ve vaší skupině?
- Měli jste na věci stejný názor nebo se názory jednotlivých členů skupiny lišily? Jak jste to vyřešili?
- Co byste příště dělali jinak?

<http://www.olympic.cz/cz/cesky-olympijsky-vybor/1291/o-spolecenskem-vyznamu-sportu>

http://www.unep.org/sport_env/Olympic_Games/index.asp

<http://www.olympic.org/en/content/Footer-Pages/Documents/Olympic-Charter/>

http://www.olympic.cz/public/img/dokumenty/olympijska_charta.doc

http://www.olympic.cz/public/img/dokumenty/olympismus/olympismus_a_ekologie.pdf

http://cs.wikipedia.org/wiki/Sv%C4%9Btov%C3%BD_fond_divo%C4%8Diny

<http://www.unep.cz/unep.php>

<http://www.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=3240>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Greenpeace>

<http://www.outdoorguide.cz/publicistika/reportaz.html>

<http://sport.ihned.cz/c1-40886590-vancouver-byl-zeleny-soci-chce-v-trendu-ekologickych-her-pokracovat>

<http://sport.ihned.cz/c1-40886590-vancouver-byl-zeleny-soci-chce-v-trendu-ekologickych-her-pokracovat>

<http://www.autoweb.cz/autonovinky-nova-auta/olympijske-hry-2012-budou-bez-aut/1402>

<http://www.hybrid.cz/tagy/olympijske-hry>

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/brazilie/brazilie-olympijske-hry-investice/1000631/55848/>

<http://www.mr-sport.cz/>

<http://www.olympic.cz>

http://nno.ecn.cz/index.stm?apc=zm2072904kw1-194173&nocache=invalidate&sh_

[itm=20a51b6dd5165df1a4da559b5a5dcee4&sel_ids=1&ids%5Bx15703ddcab5c7b637c55617f2fe232af%5D=1](http://nno.ecn.cz/index.stm?apc=zm2072904kw1-194173&nocache=invalidate&sh_itm=20a51b6dd5165df1a4da559b5a5dcee4&sel_ids=1&ids%5Bx15703ddcab5c7b637c55617f2fe232af%5D=1)

<http://web.olympic.cz/index.php?clanek=78&jazyk=cz>

<http://www.casopis.ochranaprirody.cz/Pece-o-prirodu-a-krajinu/sjezdove-lyzovani-a-ochrana-prirody.html>

<http://vitejtenazemi.cenia.cz/krajina/index.php?article=109>

<http://vitejtenazemi.cenia.cz/krajina/index.php?article=108>

<http://vitejtenazemi.cenia.cz/krajina/index.php?article=107>